

Марсело Сантос
(Мештре Пулмао)

ФАВЕЛА
непознати свет

За издавача
Слободан Петровић

Уредник
Милена Ђукнић

Редакција текста и
превод с португалског
Јован Татић

Дизајн
Милош Мајсторовић

Лектор-коректор
Добрила Живанов

Марсело Сантос
(Мештре Пулмао)

ФАВЕЛА

НЕПОЗНАТИ СВЕТ

Посвећујем ову књигу својој вечној мајци Дилми
дос Сантос (у *сѝомен*) и својим вољеним синовима
Рафаелу Фелипеу Гомес Сантосу и Гиљермију
Камаргу де Гоувеја Сантосу.

1

На Копакабани купачи користе последње часове недељног поподнева за уживање на прелепој пешчаној плажи, или за спортске активности. Још увек се чује упорно лупање лоптице за фрескобол¹, људи трче и возе бицикле по стази крај плаже. Један човек трчи по песку. Делује помало задихано, види се по њему да није у првој младости, али као и сваке недеље поподне, он упорно трчи. Његова жена и двоје деце се за то време забављају поред воде. Међутим, мисли су му негде другде. Размишља о животу и о непријатним обавезама које га чекају у понедељак. Марињо је успешан пословни човек. Пријатељи га зову Марињо, али пуно име му је Марио Аугусто.

Марио Аугусто је човек средњег раста, можда мало пунији за своју висину, али има добро држање и радо се бави физичким активностима. У младости, док је још могао, играо је фудбал. Неки тврде да је био добар фудбалер. Његов отац, глава породице коју је вредним радом успео да издигне из сиромаштва, био је столар, а мајка је кувала и бринула о целој породици. Његова старија браћа сада већ више нису међу живима, као ни отац, који је преминуо од срчане болести. Да му мајка,

1 Фрескобол (порт. *frescobol*) – спорт типичан за плаже Рио де Жанеира који се игра дрвеним рекетима. Играчи се не такмиче међусобно, већ настоје да гумену лоптицу што дуже одрже у ваздуху.

која живи с њим, није још увек жива, могло би се рећи да је Марињо сам на свету са својом породицом.

Марињу је сада четрдесет седам година. Има стан у Кобакабани, у улици Републике Перу, на само неколико минута од плаже. Има двоје деце, Ану Карлу, шеснаестогодишњакињу, и Карлоса Жуниора, тринаестогодишњака. Његова жена Лауриња има тридесет пет година, дугу косу, смеђе очи и светлу кожу, препланулу на сунцу Кобакабане. Могло би се рећи да су савршена породица, да су веома срећни. Марињо је гајио посебну нежност према својој породици и био је веома пожртвован отац. Међутим, имао је један проблем. Волео је да се коцка. То му је био једини, али велики порок због којег је многе ноћи проводио у коцкарницама и тамо углавном крунио мало наслеђе које му је отац оставио и губио новац који је вредним радом зарадио. Упркос упорним молбама његове жене, Марињо није успевао да се ослободи порока.

Да ствар буде гора, у Бразилу је коцка законом забрањена, тако да све илегалне коцкарнице које се обично налазе у дну одређених ресторана или барова контролишу криминалци с којима нема шале.

Сада, док трчи плажом, Марињо размишља о свему што мора да уради у понедељак не би ли успео да врати дуг. Треба му десет хиљада долара. – „Потерао ме је неки малер. Био сам убеђен да ћу погодити црвену десетку” – размишљао је Марињо, али рулет га је преварио и остао је без десет хиљада долара.

Трчање је требало да помогне Марињу и да мало освежи мозак, али овог пута није било од помоћи. Све време је размишљао само о томе где да нађе новац да плати дуг сутрадан ујутру. Своју готовину је изгубио на коцки претходног месеца, тако да је сада морао да тражи паре на зајам, свакако по неповољним условима. Али више од проблема с новцем мучило га је то што није

успео да одржи обећање дато самом себи, да се више неће коцкати. Није дуго издржао и поново се нашао у казину.

Када је осмислио план за сутра, могао је да се врати код жене и деце, не дозвољавајући да било ко од њих примети да се нешто дешава. Само он је знао да су сада сиромашнији за десет хиљада долара. Кад је стигао до њих, сви су већ били спремни да крену кући, где их је чекала укусна вечера коју је спремила Марија, њихова кућна помоћница. Деца су била веома гладна.

– Децо, не заборавите да оперете ноге на чесми, пре него што уђете у лифт. Не желим више да слушам како ми председник скупштине станара звоца због вас – каже Марињо.

– Наравно, тата! Нећемо заборавити. Увек нам то говориш – одговори Карла подсмевајући се.

– Да, Карла, нећете заборавити, нећете заборавити, али увек заборавите, па се после мени председник жали. Не могу више да га поднесем, овај је најдосаднији кога смо икада имали овде у згради.

– Немој тако, љубави, и ти си био председник и знаш како је када треба бринути о целој згради. Не смемо да допустимо да се то дешава. Станари нек се понашају како хоће, али наша деца су већ велика. Знају да треба да оперу ноге сваки пут после плаже – каже Лауриња.

– Да, драга, знам, али овај је стварно много досадан. Све му смета. Качи обавештења по целој згради, не може ово, не може оно. Ово је зграда у Кобакабани, а не затвор! Него, нема везе, пусти сад то! Умирем од глади. Ајмо, децо, пожурите, хоћу да сви будемо за столом кад се послужи вечера.

После вечере, Марињо гледа кроз прозор и види да почиње киша. То значи да посао у понедељак неће ићи добро, јер су људи лењи кад пада киша и не излази им се из куће. То је типично за Кариоке²! Чим падне

2 Становници државе Рио де Жанеиро. (прим. прев)

киша, неће на посао. Ко би разумео тај свет, нема пас за шта да их уједе, а довољна је киша да их задржи код куће.

„Сутра чим се пробудим морам да зовем зеленаша да ми донесе паре јер сам власнику коцкарнице обећао да ћу да платим дуг до поднева. Проклет био! Шта ми је требало да идем у коцкарницу те ноћи?”

Сви укућани су већ спавали, а Марињо је гледао у плафон, лежећи замишљен у кревету. Размишљао је о очевој смрти, зашто је морао да умре тако рано, још је био млад, ни седамдесет година није имао. Али, изненадио га је проблем са срцем. Можда је превише радио.

И Марињо сада превише ради и има превише проблема. Поред тога, коцка му уопште не помаже, већ му само доноси нове проблеме и дугове.

„Боље би ми било да покушам мало да одспавам”, помисли Марињо. „Још мало па ће да сване.”

2

– Ђао, драга, желим ти леп дан. Молим те немој да пустиш децу да дуго спавају. То што иду у школу поподне не значи да треба да преспавају цело преподне. Видимо се вечерас.

– Ђао, љубави! – одговори Лаура – Данас си баш поранио, нећеш кафу, нећеш да доручкујеш? Чему толика журба? Канцеларија ти је у центру града, неће никуда да побегне!

– Не, драга, данас баш морам да пораним и средим неке ствари.

Марио стиже у своју канцеларију на петом спрату једне зграде у улици Седмог септембра. Веома је забринут. Дошао је врло рано, што нема обичај. Канцеларија је још увек празна. Данас је успео да стигне чак и пре своје секретарице Розе, која је у канцеларији увек пре њега. Превазишао је самог себе!

Предвратима је затекао новине и на насловној страни угледао вест: „Пет лешева пронађено на фудбалском терену у Онорију Гуржелу, предграђу Рио де Жанеира”.

3

Аутомобил у пуној брзини улеће у кривину. Био је то шевролет опала из 1973. Улица је тог јутра мокра. Све се одвија брзо, возач је нервозан, јер је млад. Тек му је шеснаест година и први пут чини нешто велико.

Кола се крећу улицама Бента Рибейра, сиромашног предграђа Рио де Жанеира. Журка са које је управо изашао била је добра и сви су се лепо провели у локалном клубу. Међутим, овај момак није имао намеру само да се проведе, него и да украде озвучење које је те ноћи забављало све оне људе.

План је био савршен: да сачека да се све заврши, па када власник клуба оде, да се врати по озвучење. Тада ће већ сви бити код својих кућа и спавати, тако да ће он имати довољно времена све да обави у пустом клубу. Тако је и учинио, када се све завршило. Кришом је ушао у клуб...

Био је то момак који, у принципу, није имао неку преку потребу да украде озвучење или да се уопште бави криминалом. Имао је породицу, оца, мајку и браћу. Он и Селио су се знали од малих ногу. Иако је са својих шеснаест година практично још увек дете у пубертету, јасно је да у њему чучи неко зло. Заправо, неко велико зло. Већ је убио једног њиховог заједничког друга, из само њему познатих разлога.

Тог поподнева седели су под једним дрветом и разговарали о фудбалу и дечјим занимацијама, кад је он наједном извадио тридесетосмицу и испалио три хица у свог друга, који је потом још неко време лежао ту, тресући се и тражећи воду. Била је то ужасна сцена, а нико није могао да учини ништа да му помогне. Људи су питали шта

се догодило, а он, Селио, није смео ништа да каже, док је дечак који је пуцао само стајао ту поред и гледао. Кад је дошла полиција, њихов друг је већ био мртав, ништа нису могли да учине...

Постављали су им разна питања: „Ко је пуцао? Шта се десило?” Али, нико ништа није смео да каже.

– Не знамо ми ништа, ништа нисмо видели – таква су правила улице.

То је био први пут да га је Селио видео да је починио злочин, али не и последњи.

Зора је, он улази у празан клуб у којем влада мук. Успева да размонтира озвучење које је за оно време било прилично сложено. Требало му је само неколико минута да однесе све то до кола. Опала из 1973. има велики пртљажник, тако да је све успео да смести и да се брзо одвезе оданде, по улицама мокрим од кише, која је те ноћи с недеље на понедељак тихо сипила. Кола је паркирао испред једне напуштене куће и истоварио озвучење што је брже могао. Затим је поново сео у кола и одвезао их на договорено место. Тај догађај ће заувек променити живот многих људи.

4

Следећег јутра, Селио је још увек спавао када је неко дошао да га тражи. Његова мајка је, као и увек, рекла да он није код куће. Њој се нису допадала његова пријатељства са улице, али он је кроз сан ипак чуо глас који је дозивао његово име. Није знао да ли сања. Добро је знао тај глас.

– Био је овде неки момак да те тражи. Рекла сам ти већ да нећу да ти људи долазе овамо да те зову, ти цабалебароши који су по цео дан на улици.

– Знам, мама, смири се! Немој да осуђујеш људе само зато што нису онакви какви би ти волела да буду или што не раде оно што ти мислиш да треба да раде, молим те.

Издавач
4СЕ д.о.о.
Светог Саве 32, Београд
www.4se.rs
www.4sebooks.com

Штампа
Бит инжењеринг

Тираж
1000
Београд
2021.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.3-31

САНТОС, Марсело, 1973-

Фавела : непознати свет / Марсело Сантос (Мештре Пулмао)
; [превод с португалског Јован Татић]. - Београд : 4СЕ, 2021
(Београд : Бит инжењеринг). - 293 стр. ; 20 cm

Превод дела: Favela: um mundo desconhecido / Marcelo Santos
(Mestre Pulmão). - Tiraž 1.000

ISBN 978-86-81032-20-6

COBISS.SR-ID 41549833
